

ทัศนะของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก่อนนโยบายวัฒนธรรม
ของ จอมพล ป. พิบูลสงคราม (พ.ศ. 2481-2487)

นาง บุปผา ทิพย์สภาพกุล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาประวัติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

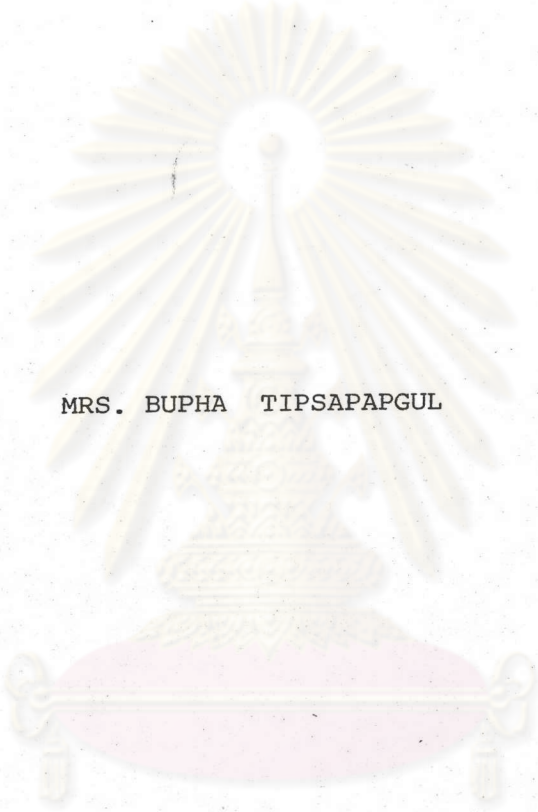
พ.ศ. 2529

ISBN 974-566-663-7

011879

I23816582

The Opinions of Members of Parliament Concerning Field
Marshal P. Pibulsonggram's Cultural Policy,
1938-1944

MRS. BUPHA TIPSAPAPGUL

A Thesis Submitted in Partial Fulfilment of the Requirements

For the Degree of Master of Arts

Department of History

Graduate School

Chulalongkorn University

1986

I23816582

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ทัศนะของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อนโยบายวัฒนธรรมของ

จอมพล ป. พิบูลสงคราม (พ.ศ. 2481-2487)

โดย

นางบุปผา ทิพย์สภาพกุล

ภาควิชา

ประวัติศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ณรงค์ พ่วงพิศ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.สรชัย พิศาลบุตร)

รักษาการในตำแหน่งรองคณบดีฝ่ายวิชาการ
ปฏิบัติราชการแทนรักษาการในตำแหน่งคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ธิดา สาระยา)

..... กรรมการ

(ศาสตราจารย์วิลาสวงศ์ พงศ์บุตร)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.แถมสุข นุ่มนนท์)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ณรงค์ พ่วงพิศ)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ทัศนะของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก่อนนโยบายวัฒนธรรมของจอมพล ป. พิบูลสงคราม (พ.ศ. 2481-2487)
ชื่อนิสิต	นางบุปผา ทิพย์สภาพกุล
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ณรงค์ พ่วงพิศ
ภาควิชา	ประวัติศาสตร์
ปีการศึกษา	2528

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งศึกษาถึงการแสดงทัศนะของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก่อนนโยบายวัฒนธรรมของจอมพล ป. พิบูลสงคราม นโยบายวัฒนธรรมที่รัฐบาลพยายามจะนำมาใช้มีเพียงร่างพระราชบัญญัติวัฒนธรรมเท่านั้นที่ผ่านการพิจารณาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การแสดงทัศนะของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งโดยการอภิปรายประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติวัฒนธรรม กับการตั้งกระทู้ถามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสามารถสะท้อนถึงความต้องการของประชาชนได้ส่วนหนึ่ง

ก่อนหน้าที่ประเทศไทยจะเข้าร่วมในสงครามโลกครั้งที่ 2 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรส่วนใหญ่ได้แสดงความเห็นด้วยและให้การสนับสนุนนโยบายวัฒนธรรมของจอมพล ป. พิบูลสงครามเป็นอย่างดี ทั้งนี้เพราะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีความปรารถนาที่จะขจัดความล้าหลังของชาติ และสร้างความเจริญก้าวหน้าให้กับสังคมไทยเพิ่มมากขึ้นเช่นเดียวกับรัฐบาล ฉะนั้นนโยบายวัฒนธรรมแม้จะมีลักษณะที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ประชาชนบางกลุ่มในประเทศไทย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก็ให้การสนับสนุนด้วยดี

อย่างไรก็ตามภายหลังจากที่ประเทศไทยได้เข้าร่วมรบในสงครามโลกครั้งที่ 2 ประชาชนต้องได้รับความเดือดร้อนและแบกภาระหนักอึ้งเนื่องมาจากผลของสงครามแล้ว ยิ่งถูกรัฐบาล

เร่งรัดให้ต้องปฏิบัติตามนโยบายวัฒนธรรมที่เคร่งครัดเอาจริงเอาจังอีกด้วย ทำให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเริ่มคัดค้านนโยบายวัฒนธรรมด้วยความบริสุทธิ์ใจ เพราะมีความเห็นอกเห็นใจราษฎร และเห็นว่านโยบายวัฒนธรรมจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อชาติในอนาคตได้ ส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนหนึ่งที่ไม่เห็นด้วยกับการเข้าร่วมสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้มีแผนการโค่นล้มจอมพล ป. พิบูลสงคราม โดยวิถีทางรัฐสภา ทำให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกลุ่มนี้แสดงทัศนคติคัดค้านนโยบายวัฒนธรรมควบคู่ไปกับการต่อต้านจอมพล ป. พิบูลสงครามด้วย

อย่างไรก็ตามการแสดงทัศนะของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อนโยบายวัฒนธรรมของจอมพล ป. พิบูลสงคราม มิได้มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงนโยบายดังกล่าวแต่ประการใด นอกจากจะเป็นเสมือนจุดเริ่มต้นของการรวมตัวของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการคัดค้านอำนาจของรัฐบาลต่อไปในภายหลังเท่านั้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title The Opinions of Members of Parliament Concerning
Field Marshal P. Pibulsonggram's cultural Policy,
1938-1944

Name Mrs. Bupha Tipsapapgul

Thesis Advisor Assistant Professor Narong Puangpis.

Department History

Academic Year 1985

ABSTRACT

This Thesis aims at studying the opinions of members of parliament concerning Field Marshal P. Pibulsonggram's cultural policy. The only cultural policy considered and accepted by the representatives were the Cultural Acts which the government tried to implement. The representatives' opinions, whether expressed in the discussions during the drafting of the Act or in question asked in parliament reflected the people's needs to a certain extent.

Before Thailand joined the Second World War, most representatives had agreed with Field Marshal P. Pibulsonggram's cultural policy because they wanted to get rid of the country's backwardness. They wanted society to make progress. The representatives agreed with this policy, even though the cultural policy troubled certain groups of people in Thailand.

However, after Thailand joined the Second World War the people were burdened with problems arising from the state of war, but the government remained consistent in its cultural policy. The representatives then began to have sympathy with the people, and thought that the cultural policy would damage the nation in the long run. Moreover, some of the representatives who disagreed in joining Second World War and wanted to overthrow Marshal P. Pibulsonggram, were against the cultural policy.

Although the representatives' opinions about Field Marshal P. Pibulsonggram's cultural policy did not cause any changes in this policy, it marked the beginning of the representatives' move to unite in order to form an opposition to the government.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีก็ด้วยความช่วยเหลือสนับสนุนจากอาจารย์ที่ปรึกษา ผศ.ณรงค์ พ่วงพิศ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง คำแนะนำและกำลังใจที่ได้รับจากอาจารย์ ช่วยผลักดันความคิดและสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้เขียนได้อย่างดียิ่ง อันเป็นปัจจัยสำคัญของความสำเร็จในงานเขียนนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผศ.สุวดี ธนประสิทธิ์พัฒนา ที่ได้ให้คำปรึกษาแนะนำในการศึกษาหาข้อมูลและแนวทางการวิจัยมาตั้งแต่เริ่มต้น และอาจารย์ได้ให้คำปรึกษาด้วยดีเสมอมาจนกระทั่งอาจารย์เดินทางไปศึกษาต่อยังต่างประเทศ

สำหรับคำแนะนำและมิตรไมตรีที่ผู้เขียนได้รับจากคณาจารย์ทุกท่านในภาควิชาประวัติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และภาควิชาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เป็นแรงบันดาลใจที่สร้างทั้งกำลังใจและพลังทางความคิดให้ผู้เขียนสามารถดำเนินงานเขียนชิ้นนี้ได้ด้วยดีตลอดมา ผู้เขียนขอระลึกไว้ด้วยความซาบซึ้งและขอบพระคุณ

ผู้เขียนต้องขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่ห้องสมุดต่าง ๆ อาทิห้องสมุดรัฐสภา กองบรรณสาร-กระทรวงการต่างประเทศ หอจดหมายเหตุแห่งชาติ หอสมุดแห่งชาติ สถาบันวิทยบริการ ห้องสมุดคณะอักษรศาสตร์ ที่ได้อำนวยความสะดวกในการศึกษาค้นคว้าเอกสารและข้อมูลต่าง ๆ เป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณ "พ่อและแม่" และอาจารย์ไชยรัตน์ ทิพย์สภาพกุล ผู้คอยให้กำลังใจและความช่วยเหลือด้านเอกสารในบางส่วน และช่วยดูแล "น้องเต๋า" "น้องต่อ" ให้เป็นอย่างดี

ความช่วยเหลือและกำลังใจที่ผู้เขียนได้รับจากมิตรและผู้ร่วมงาน ผู้เขียนขอระลึกถึงด้วยความขอบคุณ และขอกล่าวนามไว้เป็นพิเศษคือ คุณศรีสุพร ช่างสกุล คุณสุภัทรา กมลารณ์ คุณพอใจ ถมยา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ	ช
รายการตารางประกอบ	ฎ
บทนำ	ฏ
บทที่	
1. นโยบายวัฒนธรรมของจอมพล ป. พิบูลสงคราม ระหว่าง พ.ศ.2481-2484.	1
1. สภาพทั่วไปของรัฐสภาไทยเมื่อจอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี	1
2. นโยบายวัฒนธรรมของจอมพล ป. พิบูลสงคราม	10
2.1 ปัจจัยที่มีผลต่อการกำหนดนโยบายวัฒนธรรม	10
2.2 ลักษณะของนโยบายวัฒนธรรม	25
2.3 วิธีดำเนินนโยบายวัฒนธรรม	45
3. การแสดงทัศนะของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก่อนนโยบายวัฒนธรรม ก่อนการเข้าร่วมรบในสงครามโลกครั้งที่ 2	65
2. นโยบายวัฒนธรรมของจอมพล ป. พิบูลสงคราม ระหว่าง พ.ศ.2485-2487.	81
1. สภาพทางการเมืองในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่มีผลต่อ ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลและรัฐสภา	82
2. การแสดงทัศนะของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก่อนนโยบายวัฒนธรรม เมื่อประเทศไทยเข้าร่วมรบในสงครามโลกครั้งที่ 2	91

บทที่	หน้า
3. บทสรุป	127
บรรณานุกรม	131
ภาคผนวก	157
ประวัติผู้เขียน	187

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการตารางประกอบ

	หน้า
ตารางที่ 1 กรณีที่รัฐบาลออกพระราชกฤษฎีกากำหนดวัฒนธรรม ให้ประชาชนปฏิบัติ	32
ตารางที่ 2 การลงมติรับรองร่างพระราชบัญญัติของรัฐบาล	93-94
ตารางที่ 3 บทลงโทษผู้กระทำความผิดพระราชกฤษฎีกา กำหนดวัฒนธรรม	102

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทนำ

ที่มา ความสำคัญ และความหมายของเรื่อง

ในการแถลงนโยบายของรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม ต่อรัฐสภาเพื่อขอความไว้วางใจ ในการเข้าบริหารประเทศเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2481 รัฐบาลไม่ได้เน้นถึงการจะใช้นโยบายวัฒนธรรมเพื่อปรับปรุงประเทศชาติอย่างเด่นชัด แต่เมื่อรัฐบาลบริหารประเทศไปได้ไม่นานนักรัฐบาลกลับเร่งรัดการปรับปรุงนโยบายวัฒนธรรมอย่างขนานใหญ่ และกระทำอย่างเอาจริงเอาจังเพิ่มมากขึ้นโดยลำดับ เมื่อประเทศไทยเข้าร่วมสงครามโลกครั้งที่ 2 รัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้ทำการกวัดขັນให้ประชาชนมีวัฒนธรรมโดยเร็วด้วยการใช้บทบัญญัติของกฎหมายเข้าบังคับประชาชนอย่างรุนแรง จนทำให้ประชาชนมีทัศนคติที่พึงใจต่อนโยบายวัฒนธรรมของจอมพล ป. พิบูลสงคราม เรื่อยมา

จากการที่ชาวไทยรุ่นเก่าที่เคยผ่านและมีประสบการณ์ต่อการถูกบังคับให้ต้องปฏิบัติตามนโยบายวัฒนธรรมของจอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้เล่าขานถึงนโยบายวัฒนธรรมที่ตนได้ประสบมาแล้วทั้งในแง่ดีและแง่ร้าย ทำให้เกิดความต้องการที่จะรู้ถึงนโยบายวัฒนธรรมดังกล่าว และเมื่อศึกษาไประยะหนึ่งก็พบว่านโยบายวัฒนธรรมของจอมพล ป. พิบูลสงคราม มีลักษณะที่แตกต่างไปจากนโยบายวัฒนธรรมของชาติไทยที่ได้ดำเนินมาแล้วแต่อดีต เพราะนโยบายวัฒนธรรมของจอมพล ป. พิบูลสงคราม มีลักษณะที่ไม่สอดคล้องกับเหตุการณ์บ้านเมืองในยามศึกสงคราม โดยจอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้หันมาเร่งรัดให้ประชาชนปฏิบัติตามนโยบายวัฒนธรรมอย่างเคร่งครัดในยามที่สงครามโลกครั้งที่ 2 ทวีความรุนแรง ซึ่งไม่ใช่สิ่งที่ผู้นำของไทยเคยปฏิบัติมาก่อน

การศึกษาเอกสารหลักฐานที่จะตอบปัญหาดังกล่าวข้างต้นได้กระจ่างชัดที่สุดก็คือ การศึกษาถึงทัศนะของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ปรากฏอยู่ในรายงานการประชุมสภาผู้แทน

ราษฎร ซึ่งเป็นเอกสารขั้นต้นที่เปิดเผยที่สุดที่จะใช้ได้เพื่อจะไขข้อข้องใจดังกล่าว และการศึกษา
ทัศนะของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก่อนนโยบายวัฒนธรรมในช่วงเวลาตั้งแต่ พ.ศ. 2481-2487
ยังจะช่วยให้ทราบถึงสภาพทางการเมืองโดยทั่วไปและการเมืองในระบบรัฐสภา รวมทั้งสภาพ
ทางสังคมและสภาพทางเศรษฐกิจของประเทศไทยในระยะเวลาดังกล่าวได้อีกด้วย ฉะนั้น
วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงมุ่งศึกษาถึงทัศนะของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก่อนนโยบายวัฒนธรรมของ
จอมพล ป. พิบูลสงคราม ตั้งแต่ พ.ศ. 2481-2487

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงทัศนะของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก่อนนโยบายวัฒนธรรมของจอมพล
พิบูลสงคราม
2. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่ทำให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรยอมรับหรือไม่ยอมรับนโยบาย
วัฒนธรรม
3. เพื่อศึกษาถึงผลของการแสดงทัศนะของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก่อนนโยบาย
วัฒนธรรม
4. เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างรัฐสภากับรัฐบาลในขณะที่ใช้นโยบายวัฒนธรรม

ขอบเขตของการวิจัย

ได้กำหนดขอบเขตในการศึกษาในเรื่องของทัศนะของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ปรากฏ
อยู่ในการอภิปราย การตั้งกระทู้ถามและการลงมติเพื่อประกอบการพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติ
วัฒนธรรมของรัฐบาลที่เสนอเข้าสู่ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ในช่วงเวลาตั้งแต่ พ.ศ. 2481-
2487 อันเป็นช่วงเวลาที่จอมพล ป. พิบูลสงคราม ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีและได้นำนโยบาย
วัฒนธรรมมาใช้ปรับปรุงสังคมไทยให้มีความก้าวหน้าทันสมัยขึ้น รวมทั้งศึกษาเอกสารประกอบอื่น ๆ
ที่จะช่วยเสริมความเข้าใจในเรื่องของนโยบายวัฒนธรรม สภาพการเมือง รัฐสภา และ

สังคมไทยในระยะเวลาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2481-2487 โดยจะไม่เข้าไปศึกษาในรายละเอียดของวัฒนธรรมที่จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้ปรับปรุงทั้งหมด เพราะจะเป็นการซ้ำซ้อนกับวิทยานิพนธ์ฉบับอื่น ๆ

สมมุติฐาน

รูปแบบของนโยบายวัฒนธรรมเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่ง ที่ทำให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเห็นด้วย หรือคัดค้านนโยบายวัฒนธรรม ถ้ารูปแบบของนโยบายวัฒนธรรมมีลักษณะที่ไม่รุนแรงและไม่ล่อลวงละเมิดสิทธิเสรีภาพของประชาชนมากนัก สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก็จะเห็นด้วย เมื่อนโยบายวัฒนธรรมมีลักษณะรุนแรงเพิ่มขึ้น อันอาจจะก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ประชาชนและประเทศชาติ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะมีทัศนคติที่ไม่เห็นด้วย

นอกจากนี้การที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกลุ่มหนึ่งที่ไม่เห็นด้วยกับการเข้าร่วมสงครามกับญี่ปุ่น ได้รวมกลุ่มกันมั่นคงมากขึ้น เพื่อต่อต้านญี่ปุ่นและจอมพล ป. พิบูลสงคราม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกลุ่มนี้ก็จะทำการคัดค้านนโยบายวัฒนธรรมควบคู่ไปด้วย

การแสดงทัศนะของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อนโยบายวัฒนธรรม ยังเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่น่าไปสู่การรวมพลังความคิดเห็นกันของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อต่อต้านการพยายามใช้อำนาจที่ไม่ถูกต้องตามรัฐธรรมนูญของจอมพล ป. พิบูลสงคราม

วิธีดำเนินการและหลักฐานที่ใช้ในการวิจัย

เป็นการนำเสนอแบบประวัติศาสตร์เชิงวิเคราะห์ (Historical analysis) โดยอาศัยความรู้ทางสังคมศาสตร์ ความรู้ทางรัฐศาสตร์ และทางประวัติศาสตร์ เข้าช่วยในการตั้งปัญหาและสรุปประเด็นการวิเคราะห์ โดยกระทำภายในขอบเขตของการตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นเอกสารขั้นต้นและชั้นรอง ได้แก่ รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร

หนังสือพิมพ์ วารสาร สิ่งพิมพ์อื่น ๆ รวมถึงการสัมภาษณ์สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ยังมีชีวิต
อยู่และสามารถให้สัมภาษณ์ได้คือ นายบุญเท่ง ทองสวัสดิ์

ประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงทัศนคติและผลของการแสดงทัศนคติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ก่อนนโยบายวัฒนธรรมของจอมพล ป. พิบูลสงคราม
2. ทำให้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างรัฐสภากับรัฐบาลในขณะที่ใช้นโยบาย
วัฒนธรรม

อักษรย่อที่ปรากฏในเชิงอรรถ

หจช.	หมายถึง	หอจดหมายเหตุแห่งชาติ
ศธ.	หมายถึง	เอกสารกระทรวงศึกษาธิการ
สร.	หมายถึง	เอกสารสำนักนายกรัฐมนตรี
มท.	หมายถึง	เอกสารกระทรวงมหาดไทย
กต.	หมายถึง	เอกสารกระทรวงการต่างประเทศ
พ.พ.	หมายถึง	เอกสารชุดสงครามโลกครั้งที่ 2

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย